

CURS L'OFICI de LLEGIR

ELS LLIBRES DE LA MEVA VIDA (1)

Sessió 3, 26-IV-2023, J. Jubert

André SCOBELTZINE, *El arte feudal y su contenido social*, Barcelona, Mondadori, 1990 (1973), 290 p.

Adquirir i llegir l'any 1997, fou un llibre seminal per entrar (i no haver-ne sortit) en el món de la iconografia i l'arquitectura del romànic i el gòtic.

A destacar, d'entrada, -a propòsit de tantíssims llibres i d'aquest en concret, de tapa dura i sobrecoberta setinada i perdurable-, **la importantíssima qüestió dels epígrafs**: aquestes breus cites que l'autor col·loca, gens gratuïtament (ben intencionadament) al inici del llibre, dels diferents capítols o d'apartats d'aquests. Són allà, precisament, perquè resumeixen, compendien, metaforitzen tot el llibre, capítol o apartat. A més, donen cabdal compliment a la llei de que "un llibre porta a altres llibres" (llibres que cal anar anotant pertinentment al pertinent "Quadern LLIBRES").

L'epígraf, situat a la portadella del llibre d'André Scobeltzine, és:

"L'art és una mà estesa a l'enemic per transformar-lo".

Les enfants de Barbiana

Convido al lector (hagi adquirit o no *L'art Feudal*) a fer el que es recomana fer a un *bon lector* en el seu lent "leer leyendo" (M.F.): cercar el llibre que un llibre et porta. En aquest cas *Les enfants de Barbiana*, un opuscle de 16 pàgines, titulat *Lletra a una mestre d'escola*, escrit per Lorenzo Milani, editat per Mercure de France (París) l'any 1968 i reeditat el 2022. Només aleshores el "lector lent" comprendrà, potser, que l'Art no és *cultura* -tal com tòpicament hi ha consens- sinó *civilització* (eina civilitzadora). En el benentès, sempre, que es disposi de les pertinents i pròpies *definicions mínimes* per saber què estem parlant quan parlem de *cultura* i de *civilització* i de totes les altres coses que parlem cada dia.

10 Cites (de *El arte feudal* ...):

1. "L'estil romànic, com posteriorment l'estil gòtic, no constitueixen simples juxtaposicions de pràctiques artesanals i receptes de taller sense cap relació mútua entre si, sinó conjunts coherents regits per un cert nombre de principis, d'aspiracions i d'esquemes estructurals, que no són específics de l'àmbit de l'art, sinó que afecten al moviment de tota la societat i extreuen la seva força

del nucli mateix dels conflictes socials que impregnaven el món (l'ordre) feudal" (p. 11-12).

2. "L'artista romànic no remet a una naturalesa amb caràcters determinats, sinó ... al missatge que intenta transmetre'ns" (p. 16).
3. "Tant en l'art romànic com en la societat feudal contemporània, l'humà només existeix en quan s'integra en un moviment i la seva expressió en una dinàmica de grup [...], no hi ha lloc per l'humà en repòs" (p. 44 i 45).
4. "L'artista feudal rebutja la realitat objectiva [...], es recolza en una visió normativa del món" (p. 62 i 63).
5. "Els Crists crucificats romàntics ... no semblen patir, ... no porten corones d'espines sinó diadema real" (p. 75).
6. "Els Crists gòtics no tindran ja el caràcter protector i tranquil·litzant, maternal dels seus predecessors romànics[...], no obren els seus braços per acollir els fidels. [...]. A Chartes apareix per primera vegada un Crist mort [...]. (El Crist gòtic) perd el seu caràcter convencional de majestat, i les expressions de patiment, renúncia o gravetat que l'animen revesteixen ara una nova materialitat" (p. 235-237).
7. "En el Crist de Moissac i en el de Chartres, tant com el del senyor (feudal) canvia la imatge del pare" (p. 241).
8. "Un mur, o una volta, constitueixen un document tan significatiu com un text per comprendre una civilització" (p. 97).
9. "Un canvi en l'ordre de la civilització s'expressa sempre en art per una transformació dels principis de composició, d'estil" (p. 163).
10. "Un sistema de pensament és l'expressió d'un desig i no la transcripció d'una realitat" (p. 241).